

В.І. Палійчук

Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх стоматологів на додипломному етапі

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет», м. Івано-Франківськ, Україна

Актуальність. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх стоматологів на додипломному етапі досліджені недостатньо. Актуальність нашого дослідження підсилюється наявністю низки невідповідностей: між загальноприйнятою системою підготовки стоматологів і вимогами сьогодення щодо формування професійної компетентності випускника; між підвищенням вимог до професійної компетентності стоматологів на сучасному етапі та їх недостатньою готовністю до практичної діяльності. Можна стверджувати, що існує протиріччя між організацією навчально-пізнавальної діяльності у медичному університеті та майбутньою професійною діяльністю.

Мета дослідження – висвітлення педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх стоматологів на додипломному етапі.

Матеріали і методи. Для проведення дослідження було використано аналіз науково-педагогічної літератури, визначено дефініції: умова, педагогічна умова; проаналізовано загальні та професійні компетентності майбутніх стоматологів та визначено педагогічні умови їх формування.

Результати свідчать про те, що саме педагогічні умови складають основу вдосконалення освітнього процесу з підготовки висококваліфікованих фахівців, у тому числі майбутніх стоматологів.

Висновок. Першою педагогічною умовою формування професійної компетентності майбутніх стоматологів на додипломному етапі є забезпечення освітнього процесу якісним й ефективним дидактичним матеріалом, другою – забезпечення організаційно-педагогічного впливу на здобувачів освіти через сучасні форми, методи та засоби навчання.

Ключові слова: педагогічні умови, компетентність, майбутні стоматологи.

Актуальність

Сьогодення відзначається модернізацією системи вищої медичної освіти, та обумовлює високий професійний рівень підготовки лікарів, у тому числі стоматологів. Слід визнати, що забезпечення належної якості цієї підготовки потребує зміни її структури та вдосконалення технологій.

Питання медичної освіти досліджували науковці: О. Волосовець, Г. Клішевич, Т. Кудрявцева, Ю. Лавриш, Н. Ладнич, М. Мруга, Ю. Поляченко, В. Передерій, Р. Ступін, А. Тарасова, П. Уліаш та ін.; сучасний стан вищої стоматологічної освіти на різних етапах вивчали А. Борисенко, О. Гуменюк, Г. Ерстенюк, Я. Кульбашна, І. Нікберг, К. Печковський М. Рожко, Л. Харьков та ін.; компетентнісний підхід до підготовки фахівців був у центрі уваги вчених: В. Адольфа, І. Байгушевої, В. Байденко, Дж. Вінгертона, В. Лугового, Н. Гангані, Є. Зеєра, І. Зимньої, М. Малдера, О. Пометун, Г. Сірої, О. Хуторського, В. Ягупова та ін.

Проте аналіз наукової літератури з визначеної проблематики засвідчує, що педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх стоматологів на додипломному етапі досліджені недостатньо. Актуальність нашого дослідження підсилюється наявністю низки невідповідностей:

- між загальноприйнятою системою підготовки стоматологів і вимогами сьогодення щодо формування професійної компетентності випускника;
- між підвищенням вимог до професійної компетентності стоматологів на сучасному етапі та їх недостатньою готовністю до практичної діяльності.

Отже, можна стверджувати, що існує протиріччя між організацією навчально-пізнавальної діяльності у медичному університеті та майбутньою професійною діяльністю.

Мета дослідження – висвітлення педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх стоматологів на додипломному етапі.

Матеріали та методи дослідження

Для проведення дослідження було використано аналіз науково-педагогічної літератури, визначено дефініції: умова, педагогічна умова; проаналізовано загальні та професійні компетентності майбутніх стоматологів та визначено педагогічні умови їх формування. Загальновідомо, що лише за умови організації освітнього процесу з урахуванням досягнень інноваційної науки та сучасної практики, систематичного оновлення компетентностей майбутніх фахівців відповідно до змін у суспільстві, освіта спроможна якісно виконувати властиві їй функції.

Результати дослідження

Для всебічного розуміння проблеми, яка нами висвітлюється, необхідно дати визначення понять: «умова» та «педагогічна умова». Так, у різних літературних джерелах поняття «умова» визначається як сукупність об'єктів, чинників, обставин, відношень або правил. У сучасних словниках української мови наводиться декілька тлумачень, які не суперечать одне одному, а саме: взаємна домовленість, угода, договір, вимога, пропозиція, обставини, пра-вила, сукупність даних [1].

В психолого-педагогічній літературі поняття «педагогічна умова» визначається як певна обставина чи обстановка, яка впливає на формування та розвиток педагогічних явищ, процесів, систем, якостей особистості [2] або як обставина, від якої залежить та за якої відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості, групою людей [3].

Так, О. Дурманенко під педагогічними умовами розуміє обставини, пов'язані з організацією освітнього процесу у закладі освіти, з тим зовнішнім навчально-виховним середовищем, у якому відбувається пізнавальна, навчальна, науково-дослідницька і виховна діяльність студентів, спрямована на формування в них насамперед професійних

знань, умінь і навичок, розвиток їх світоглядної культури, професійної компетентності тощо [4].

В. Лозова та Г. Троцько стверджують, що педагогічні умови – це одна зі сторін закономірності певного (виховного, навчального) процесу [5].

Н. Бугаєць визначає це поняття як необхідність і достатність обставин, від яких залежить ефективність навчально-виховного процесу [6].

На нашу думку, слушною є думка Н. Тверезовської та Л. Філіппової, які виділяють два рівні педагогічних умов: перший – це особистісні характеристики здобувачів освіти, які детермінують успішність освітнього процесу, другий рівень – безпосередні обставини реалізації процесу навчання та виховання, тобто власне класичні педагогічні умови, а саме: зміст та організація діяльності студентів; їхні міжособистісні відносини та адаптація до нового освітнього середовища, спілкування в академічній групі та відносини педагогів зі студентами; взаємодія закладу освіти з навколишнім середовищем тощо [7].

Отже, під педагогічними умовами розуміємо комплекс причин і чинників педагогічного взаємодії, що впливають на перебіг і результати дидактичного процесу.

Аналіз доступних нам наукових джерел дав змогу зробити висновки, що саме педагогічні умови складають основу вдосконалення освітнього процесу з підготовки висококваліфікованих фахівців, у тому числі майбутніх стоматологів.

Ми також погоджуємося з висновками науковців, що для формування професійної компетентності майбутніх фахівців на додипломному етапі, у тому числі стоматологів, доцільно використовувати низку студентоцентризованих підходів, а саме: особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний, системний. Застосування саме цих підходів забезпечує суттєвий вплив на визначення змісту освіти, вибір форм, методів, засобів навчання та на програмні результати навчання.

Отже, під педагогічними умовами формування професійних компетентностей майбутніх стоматологів розуміємо сукупність взаємозалежних елементів освітнього середовища, що визначаються й усвідомлюються учасниками педагогічної взаємодії, і реалізуються в освітньому процесі закладу вищої освіти, зокрема, ІФНМУ, спонукаючи науково-педагогічних працівників і здобувачів освіти – майбутніх стоматологів до активізації власної діяльності з метою формування та вдосконалення професійних компетентностей.

Освітньою програмою для здобувачів освіти за спеціальністю 221 Стоматологія, задекларовано інтегральна компетентність, як здатність фахівця розв'язувати складні задачі та проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов та вимог. Узагальненим об'єктом професійної діяльності майбутніх стоматологів є збереження здоров'я, зокрема стоматологічного, профілактика та лікування стоматологічних захворювань людини.

Професійні компетентності майбутнього стоматолога визначаються як здатності до реалізації професійних обов'язків за видами діяльності, а саме: встановлення клінічного діагнозу стоматологічного захворювання, планування та проведення заходів профілактики стоматологічних захворювань, визначення характеру та принципів лікування стоматологічних захворювань, визначення необхідного режиму праці та відпочинку, дієти при лікуванні стоматологічних захворювань, визначення тактики ведення стоматологічного хворого при соматичній патології, виконання медичних та стоматологічних маніпуляцій, проведення лікування основних стоматологічних захворювань, організація та проведення стоматологічної диспансеризації осіб, що підлягають диспансерному нагляду тощо.

Оскільки визначено професійні компетентності майбутніх стоматологів, маємо сформулювати педагогічні

умови для їхнього формування. Враховуючи вищезазначене, першою педагогічною умовою вважаємо таку: забезпечення освітнього процесу якісним й ефективним дидактичним матеріалом, другою – забезпечення організаційно-педагогічного впливу на здобувачів освіти через сучасні форми, методи та засоби навчання.

Аналіз та обговорення результатів

Щодо реалізації першої педагогічної умови, то нами використовуються всі види навчального матеріалу, регламентовані чинними нормативними документами (підручники, навчальні, навчально-методичні, методичні посібники тощо), у тому числі, видані науковцями кафедри ортопедичної стоматології ІФНМУ [8].

Щодо реалізації другої педагогічної умови, то науково-педагогічними працівниками та викладачами кафедри ортопедичної стоматології ІФНМУ в освітньому процесі використовуються інтерактивні методи навчання, що забезпечують створення особистісно-орієнтованих суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин між викладачем та здобувачем освіти, підвищують мотивацію та професійну орієнтацію студентів, посилюють практичну спрямованість освітнього процесу. Для формування професійної компетентності майбутніх стоматологів застосовуються розповсюджені інноваційні педагогічні методи та засоби навчання, зокрема, кейс, проблемно-пошукові, ситуативного моделювання, симуляційний тощо.

Значна увага приділяється формуванню та вдосконаленню здатностей і навичок, а саме: здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; вчитися і бути сучасно навченим; навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій. Оскільки сучасне покоління демонструє вміння користуватися арсеналом інноваційних технологій, то ми вбачаємо своїм завданням використовувати їх в освітньому процесі з метою підвищення якості засвоєння теоретичного матеріалу, сприяння формуванню критичного мислення студентів, прояву їх творчості, розвитку пізнавальних здібностей, активності та комунікативності.

На нашу думку, значним внеском у процес формування внутрішньої позитивної мотивації до навчання є залучення майбутніх фахівців до використання мобільної програми «Школа ортодонтії», що являє собою мобільний додаток для стоматологів-ортодонтів, за допомогою якого можна завантажити клінічні ситуації й обговорити їх із провідними фахівцями освітнього проекту, отримати кваліфіковану відповідь на запитання. Можливостями цього додатку також є такі: реєстрація та доповнення необхідної інформації про пацієнта; завантаження фотографій, які зроблені за допомогою смартфона; автоматичне отримання індексів Тона і Болтона; отримання на електронну пошту презентації пацієнта на основі завантажених діагностичних даних. Всі проблемні ситуації обговорюються з викладачами на практичних заняттях (теми: «Ускладнення та помилки при протезуванні штучними коронками і мостоподібними протезами»; «Обстеження пацієнта з частковою втратою зубів – основні та додаткові методи. Зміни в зубощелепному апараті при частковій втраті зубів»; «Помилки та ускладнення при протезуванні частковими знімними протезами» тощо).

З метою формування професійної мотивації та удосконалення здатності до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел, майбутнім стоматологам пропонуємо використання персоналізованої платформи знань «INSIGHTS Dental». Її можливості дозволяють щоденно отримувати оновлену інформацію з наукових журналів і освітніх платформ, створювати банк знань у смартфоні. Так, при вивченні тем: «Сучасні конструкції мостоподібних протезів (адгезивні, знімні, на основі циркону)», «Види часткових знімних протезів та показання до їх застосування. Опорні зуби, вимоги до опорних зубів. Види кламерних ліній», «Технологія виготовлення часткових

знімних пластинкових протезів. Компресійне та ливарне пресування пластмас» тощо є можливість ознайомитися з прогресивними світовими технологіями та здобутками.

Оскільки майбутні стоматологи мають знати та розуміти предметну область своєї професійної діяльності, то саме застосування інтерактивної програми «DentalNavi», дозволить їм візуалізувати деякі практичні ситуації, а також застосовувати знання при інформуванні пацієнтів про різні методи лікування. «DentalNavi» складається з навчальних модулів, до яких додається високоякісне анімаційне 3D-відео, презентації стоматологічної продукції та можливості її використання. Слід зауважити, що мова контенту – англійська, що слугує додатковим стимулом для формування здатності спілкуватися другою (іноземною) мовою. Ефективним є застосування цієї програми при вивченні тем: «Силіконові відбиткові матеріали. Фізико-хімічні властивості, показання до застосування. Методики отримання відбитків», «Моделювальні матеріали. Віск, класифікація, характеристика застосування в ортопедичній стоматології. Воскове моделювання зубів на гіпсових моделях», «Знімні зубні протези. Конструкції. Групи

дефектів зубних рядів. Показання до застосування різних видів знімних протезів» тощо.

Висновки

1. Формування професійної компетентності майбутніх стоматологів на додипломному етапі можливо за умови реалізації певних педагогічних умов, що обумовлені інтеграцією інформаційного й професійного змісту навчання.
2. Першою педагогічною умовою є забезпечення освітнього процесу якісним й ефективним дидактичним матеріалом, другою – забезпечення організаційно-педагогічного впливу на здобувачів освіти через сучасні форми, методи та засоби навчання.

Перспективи подальших досліджень.

Подальші наукові пошуки будуть спрямовані на експериментальну перевірку ефективності визначених організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх стоматологів на кафедрі ортопедичної стоматології ІФНМУ.

ПОСИЛАННЯ

1. Bilonozhko VM, editor. Velykyi tiumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainioi movy. Kyiv: Dnipro; 2009. 1332 p. [in Ukrainian]
2. Petrovskiy AV, Yaroshevskiy MG, Karpenko LA, editors. Kratkij psihologicheskij slovar. Rostov n/D : Feniks, 1998. 512 p.
3. Semenova AV. Slovnyk-dovidnyk z profesiinoi pedahohiky. Odesa: Palmira; 2006. 272 p. [in Ukrainian]
4. Durmanenko OL. Teoretychni analiz poniattia «pedahohichni umovy» u kontekstii monitorynny vykonanoi roboty u vyshchomu navchalnomu zakladi. Molod i rynok. 2012; 7 (90): 135–7. [in Ukrainian]

5. Lozova VI. Teoretychni osnovy vykhovannia i navchannia: navchalnyi posibnyk. 2nd ed. Kharkiv: OVS; 2002. 400 p. [in Ukrainian]
6. Bugayec NA. Profesijno-pedahohichna pidgotovka majbutnih uchiteliv do roboti z sim'yeyu uchnya. MD [dissertation]. Kharkiv: KhPU im. GS. Skovorodi; 2002. 259 p. [in Ukrainian]
7. Tverezovska NT, Filippova LL. Sutnist ta zmist poniattia «pedahohichni umovy». Kyiv: Nova pedahohichna dumka. 2009; 3: 90–2 p. [in Ukrainian]
8. Pro zatverdzhennya Poryadku nadannya navchalnij literatury, zasobam navchannia i navchalnomu obladnannu grifiv ta svidoctv Ministerstva osviti i nauki Ukrainy. Ofitsiiny visnyk Ukrainy. Ofits. vyd. 2008: 537 [in Ukrainian]

Педагогические условия формирования профессиональной компетентности у будущих стоматологов на додипломном этапе

В.И. Палийчук

Актуальность исследования обусловлена наличием ряда несоответствий: между традиционной системой подготовки стоматологов и современными требованиями к формированию профессиональной компетентности выпускника; между повышением требований к профессиональной компетентности стоматологов на современном этапе и их недостаточной готовностью к практической деятельности. Таким образом, существует противоречие между организацией учебно-познавательной деятельности в медицинском университете и будущей профессиональной деятельностью.

Целью нашей работы было обсуждение педагогических условий формирования профессиональной компетентности у будущих стоматологов на додипломном этапе. Для проведения исследования мы проанализировали научно-педагогическую литературу, определили понятия: условия, педагогические условия, проанализировали общие и профессиональные компетентности будущих стоматологов, определили педагогические условия их формирования.

Результаты свидетельствуют о том, что именно педагогические условия составляют основу совершенствования образовательного процесса подготовки высококвалифицированных специалистов, в том числе будущих стоматологов. Первое педагогическое условие формирования профессиональной компетентности у будущих стоматологов на додипломном этапе – обеспечение образовательного процесса качественным и эффективным дидактическим материалом, а второе условие – обеспечение организационно-педагогического влияния на студентов через современные формы, методы и способы обучения.

Ключевые слова: педагогические условия, компетентность, будущие стоматологи.

Pedagogical terms of formation of professional competence of future dentists on the pre-diploma stage

V. Paliichuk

Research actuality is conditioned the presence of row of contradictions: between the traditional system of preparation of stomatologies and modern requirements to forming of professional competence of graduating student; between the increase of requirements to the professional competence of stomatologies on the modern stage and their insufficient readiness to practical activity. There is contradiction between organization of educational-cognitive activity in a medical university and future professional activity.

The purpose of our work was a discussion of pedagogical terms of forming of professional competence of future dentists at the pre-diploma stage.

For the leadthrough of research we analysed scientific-pedagogical literature, concepts defined: terms, pedagogical terms, the general analysed and professional the competence of future dentists, the pedagogical terms of their forming defined.

Results testify that exactly pedagogical terms make basis of improvement of educational process of preparation of highly skilled specialists, including future dentists. First pedagogical condition of forming of professional competence of future dentists on the pre-diploma stage is providing of educational process high-quality and effective didactic material, and the second condition is providing of organizational-pedagogical influence on students through modern forms, methods and teaching methods.

Key words: pedagogical terms, competence, future dentists.

Палийчук Володимир Іванович – канд. мед. наук,

асистент кафедри ортопедичної стоматології ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет».

Адреса: вул. Галицька, 2, м. Івано-Франківськ, 76018. Тел.: 099 071-56-25. E-mail: vovasik.lp700@gmail.com.

**DENTAL
WORK**

Оставьте заявку на сайте
www.dentalwork.in.ua

+38 095 20 20 021

+38 098 30 30 565

ПРЕДЛАГАЕМ

РАБОТУ

ВРАЧАМ СТОМАТОЛОГАМ
МЕДСЕСТРАМ

ОТЛИЧНЫЕ УСЛОВИЯ РАБОТЫ

ОСТАВЬТЕ
ЗАЯВКУ
НА САЙТЕ

- ◆ ТОЛЬКО НОВОЕ ОБОРУДОВАНИЕ
- ◆ СОВРЕМЕННАЯ ДИАГНОСТИКА
- ◆ ПОЛНЫЙ СОЦПАКЕТ
- ◆ ПОЛНАЯ ЗАНЯТОСТЬ
- ◆ ДОСТОЙНАЯ СТАБИЛЬНАЯ ОПЛАТА
- ◆ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ СТРАХОВАНИЕ